

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, soud pro mládež rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 13. září 2023 v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Pfeiferové a soudců JUDr. Davida Čejky a Mgr. Petra Žandy o **odvolání mladistvého XXX**, narozeného XXX, trvale bytem XXX, a o **odvolání České průmyslové zdravotní pojišťovny, IČ 47672234** se sídlem Jeremenkova 161/11, Vítkovice, 703 00 Ostrava, proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež ze dne 18. dubna 2023, č.j. 4 Tm 2/2023-558,

takto:

I.

*Z podnětu odvolání poškozené České průmyslové zdravotní pojišťovny se napadený rozsudek podle § 259 odst. 2 tr. řádu **doplňuje ve výroku o náhradě škody** tak, že podle § 228 odst. 1 tr. řádu je mladistvý XXX povinen zaplatit na náhradu škody poškozené České průmyslové zdravotní pojišťovně se sídlem Jeremenkova 161/11, Vítkovice, 703 00 Ostrava, IČ 47672234 **částku 7.863 Kč.***

II.

*Odvolání mladistvého se podle § 256 tr. řádu **zamítá.***

V ostatních výrocích zůstává napadený rozsudek nezměněn.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích, soudu pro mládež shora citovaným, byl mladistvý uznán vinným proviněním znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku pod bodem ad 1) a proviněním pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku pod bodem ad 2), za což mu bylo uloženo úhrnné trestní opatření odnětí svobody v trvání jednoho roku a šesti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roků. Dále mu byla uložena povinnost nahradit poškozené XXX nemajetkovou újmu ve výši 100.000 Kč,

přičemž ve zbytku svého nároku na náhradu nemajetkové újmy byla poškozená odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Dle skutkových zjištění okresního soudu se měl mladistvý dopustit daného provinění tím, že

1)

v přesně nezjištěné době XXX. dne XXX 2021 v XXX, místní části XXX, si hodil poškozenou XXX, narozenou XXX, přes rameno a přes její protesty ji donesl za objekt, kde ji sundal na zem, strčil do ramene, až se udeřila o XXX do hlavy, následně ji chytil za pas a držel ji za tvář, XXX, za jejího pokračujícího odporu na ni nalehl, XXX, na její slovní odpor jí řekl "XXX", a svého jednání zanechal až poté, co mu ve snaze od něho utéct řekla, že se nejdříve XXX, což jí dovolil a poškozená využila situace a utekla směrem k budově, v průběhu incidentu utrpěla XXX zranění spočívající v hematomech na obličejí, hematomu s částečnou exkoriací u zápěstí pravé paže, drobné exkoriace a pohmoždění na zádech, kolem loktů, pod pravým okem a u kořene nosu, podlitinu na temeni hlavy, drobné exkoriace na vnitřní straně dvou prstů pravé ruky, se kterými byla ošetřena v Nemocnici Pardubického kraje a.s. v XXX a následně v Oblastní nemocnici XXX, a. s., kde bylo dále zjištěno podvrtnutí v oblasti krční páteře,

2)

v době XXX. dne XXX v XXX v ulici XXX, v přízemí, na chodbě v blízkosti schodiště, vykonal soulož s nezletilou XXX, narozenou XXX, přestože věděl její skutečný věk,

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání mladistvý, a to pouze do výroku o náhradě škody, neboť jej považuje za nesprávný. Mladistvý nesouhlasí s výší náhrady nemajetkové újmy, která byla poškozené XXX přiznána. Poškozená již před předmětnou událostí se léčila na XXX, v minulosti užívala XXX, neboť trpěla XXX, kterou trpí i nyní. V citovaném znaleckém posudku znalec shledal, že v rámci bezprostřední reakce na traumatickou událost prodělala akutní reakci na stres, jednalo se o krátkodobou, okamžitou XXX reakci, přičemž došlo k jejímu brzkému odeznění bez jakýchkoliv reziduí. Znamky trvalého poškození zdraví v souvislosti s předmětnou událostí nebyly zjištěny. Z uvedených závěrů vyplývá, že psychická újma byla jen krátkodobá okamžitá XXX reakce, kdy znalec nezjistil žádné trvalé poškození zdraví v souvislosti s předmětnou událostí. Poškozená trpěla XXX problémy již před předmětnou událostí a nyní trpí XXX v té samé intenzitě, ve které jí trpěla před předmětnou událostí. Poškozená, pokud má nyní zdravotní obtíže - XXX, pak touto trpí nikoliv v příčinné souvislosti se spáchaným skutkem. Obžalovaný opakovaně nabízel poškozené během celého přípravného řízení, že jí poskytne finanční kompenzaci za způsobenou újmu, neboť obžalovaný si je vědom toho, že v souvislosti s předmětnou událostí byla poškozené způsobena újma (krátkodobá okamžitá XXX), nicméně poškozená po celou dobu probíhajícího trestního řízení žádnou škodu neuplatnila a uplatnila jí doslova na poslední chvíli v rámci hlavního líčení, v čem spatřuje určitý projev schválnosti od poškozené. Poškozená se během přípravného řízení opakovaně nedostavila ke svému výsledku, který byl klíčovým důkazem celého řízení a sama tak neměla zájem na tom, aby v trestním řízení byly všechny skutečnosti řádně objasněny. Poškozená sama před předmětnou událostí obžalovaného vyhledávala, sváděla, navazovala kontakt, přemlouvala, měla s ním dobrovolný pohlavní styk, i když věděla, že je o třináct let mladší a v otázce intimnosti a sexu je zcela nevyzrálý. Sama byla již zcela zkušenou vyzrálou ženou, XXX, která měla již několik XXX. S ohledem na povahu vztahu poškozené a obžalovaného, jejich konverzace přes FB byla prosta projevu hlubších citů a stáčela se směrem k sexu, muselo být poškozené zcela jasné, proč chce obžalovaný, aby s ním šla inkriminovaného dne ven z XXX. Obžalovaný byl pod silným vlivem alkoholu a trpěl dočasnou sníženou přičetností, pak alespoň poškozená jako zkušenější mohla včas celou situaci zastavit, lépe vyhodnotit, nechodit s obžalovaným ven, proto má obžalovaný za to, že se poškozená byť jen částečně sama na vzniku škody podílela. Obžalovanému je nyní 16 let, je studentem, nemá žádný příjem,

připravuje se na budoucí výkon povolání, oba rodiče jsou bez příjmu, otec pracuje pouze příležitostně a není v možnostech obžalovaného ani jeho rodičů škodu uhradit. Obžalovaný má navíc za to, že s ohledem na výše uvedené skutečnosti by měla být náhrada nemajetkové újmy poškozené mnohem nižší, než je částka 100.000 Kč, kterou poškozené přiznal soud prvního stupně v napadeném rozsudku, a to především proto, že poškozené by měla náležet pouze náhrada újmy za krátkodobou okamžitou XXX se zohledněním určité míry spoluzavinění samotné poškozené. Proto navrhl, aby byl napadený rozsudek ve výroku o náhradě nemajetkové újmy zrušen a nově byla přiznána poškozené náhrada nemajetkové újmy ve výši zhruba 1/3 z původně přiznané náhrady nemajetkové újmy.

Odvolání do chybějícího výroku o náhradě škody podala také Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, která poukázala na to, že v její prospěch nebyl učiněn výrok o náhradě škody. Poukázala na odůvodnění rozhodnutí okresního soudu, který vlastním pochybením o tomto nároku nerozhodl, ačkoliv se poškozená včas a řádně s nárokem k trestnímu řízení připojila. Proto navrhuje, aby v rámci odvolacího řízení bylo mladistvému uloženo, aby nahradil České průmyslové zdravotní pojišťovně škodu ve výši 7.863 Kč.

Krajský soud z podnětu podaného odvolání ve smyslu ustanovení § 254 odst. 1 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozsudku, které byly odvoláním dotčeny, jakož i správnost postupu řízení, jež jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání České průmyslové zdravotní pojišťovny je důvodné, zatímco odvolání mladistvého důvodné není.

Napadený rozsudek vzešel z řízení, v němž bylo postupováno podle trestního řádu (až na nepřiznaný nárok o náhradě škody České průmyslové zdravotní pojišťovně) a v němž nedošlo k žádným podstatným vadám, zejména pokud by mohly mít vliv na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obhajoby. V takto provedeném řízení okresní soud vykonal řadu důkazů nutných pro zjištění skutkového stavu věci, přičemž tyto důkazy zhodnotil jednotlivě i ve vzájemných souvislostech.

Skutková zjištění okresního soudu odpovídají provedeným důkazům. Kromě toho žádná ze stran svým odvoláním ani výrok o vině nenapadla, stejně tak žádná ze stran nenapadla ani výrok o uloženém trestním opatření. Okresní soud pak správně právně kvalifikoval jednání mladistvého jako provinění znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku pod bodem ad 1) a jako provinění pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1) tr. zákoníku pod bodem ad 2) napadeného rozsudku.

Pokud jde o chybějící výrok o náhradě škody ve vztahu k České průmyslové zdravotní pojišťovně, pak sám okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí již poukázal na své pochybení, kdy o daném nároku opomněl rozhodnout. Jak vyplývá z obsahu připojeného spisu, tak Česká průmyslová zdravotní pojišťovna se včas a řádně připojila se svým nárokem na náhradu škody do trestního řízení a svůj nárok také náležitě doložila listinnými podklady souvisejícími s vyčíslením nákladů poskytnutých na zdravotní péči u poškozené XXX. Připojení této pojišťovny je na č.l. 311, kdy se připojila s částkou 7.863 Kč. Okresní soud po zahájení hlavního líčení před zahájením dokazování také přečetl nárok této poškozené ze spisu, avšak v rámci vyhlášení rozsudku o tomto nároku nerozhodl. Protože bylo prokázáno, že poškozená XXX utrpěla v důsledku jednání mladistvého zranění, se kterými byla ošetřena v nemocnici, náleží České průmyslové zdravotní pojišťovně nárok za úhradu nákladů spojených s danou léčbou, což bylo doloženo ve výši 7.863 Kč. Protože existuje příčinná souvislost mezi jednáním mladistvého a způsobenou škodou, bylo na místě tento nárok v požadované výši přiznat. Protože okresní soud opomněl o daném nároku rozhodnout, učinil tak k odvolání zdravotní pojišťovny krajský soud, který doplnil tento chybějící výrok o náhradě škody a zavázal mladistvého k povinnosti zaplatit České průmyslové zdravotní pojišťovně částku 7.863 Kč.

K odvolání mladistvého do výroku o náhradě nemajetkové újmy u poškozené XXX, lze uvést, že toto odvolání nebylo shledáno důvodným.

V daném případě došlo jednáním mladistvého k zásahu do osobnostní sféry poškozené, a to za účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., proto je třeba z této právní úpravy vycházet. Oblast nemajetkové újmy je zahrnuta v ustanovení § 81 a 82 občanského zákoníku, kdy tato ustanovení realizují právo na ochranu osobnosti člověka včetně všech jeho přirozených práv, kdy podle § 81 odst. 2 občanského zákoníku ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy. V § 82 odst. 1 občanského zákoníku je pak zakotveno právo člověka, jehož osobnost byla dotčena domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

S ohledem na ustanovení § 43 odst. 3 tr. řádu, kdy v adhezním řízení je možné navrhnout uložení povinnosti obžalovanému nahradit nemajetkovou újmu jen v penězích, nepřichází nepeněžní reparace nemajetkové újmy v trestním řízení v úvahu. Z ustanovení § 2951 odst. 2 občanského zákoníku pak vyplývá, že nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním a zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy. Pokud jde o způsob rozhodnutí o výši náhrady nemajetkové újmy v penězích, tuto upravuje § 2955 občanského zákoníku, a to tak, že nelze-li výši náhrady přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud. Pokud jde o způsob a výši přiměřeného zadostiučinění, musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné, jimiž jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci a vezme se v úvahu i obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavou hrozba nebo jiná příčina vyvolala (viz § 2957 občanského zákoníku).

V této souvislosti není třeba provádět žádné další důkazní řízení, když podstatné skutečnosti, z nichž je možné nárok na nemajetkovou újmu dovodit, jsou obsaženy již v trestním spise.

Z těchto shora uvedených důvodů je tedy třeba, aby soud nejprve zkoumal, zda poškozená utrpěla nemajetkovou újmu, která vznikla poškozené v důsledku trestného činu obžalovaného (mladistvého), vůči němuž byl nárok uplatněn, a v případě, že se o nemajetkovou újmu jedná, posuzuje, zda dosahuje takové intenzity, kdy se již nejvíe postačujícím jen odčinění přiměřeným zadostiučiněním podle § 2951 odst. 2 občanského zákoníku, ale kdy už má poškozená nárok na její náhradu v penězích. Musí se tedy jednat o takový zásah, který je objektivně způsobitelný vyvolat nemajetkovou újmu a který spočívá v porušení nebo ohrožení osobnosti fyzické osoby, musí se jednat o zásah neoprávněný, resp. protiprávní a musí být dána příčinná souvislost mezi oběma uvedenými předpoklady (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2014, sp.zn. 6 Tdo 347/2014).

O snížení důstojnosti poškozené osoby půjde tam, kde vzhledem ke konkrétní situaci, ve které k zásahu do osobnostních práv došlo, jakož i s přihlédnutím ke konkrétní poškozené osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastalou nemajetkovou újmu vzhledem k intenzitě a trvání škodlivého následku, spočívajícího ve snížení její důstojnosti, pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a postavení poškozeného (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.10.2009, sp.zn. 30 Cdo 4431/2007). Tyto podmínky lze v tomto konkrétním případě nepochybně dovodit, neboť zásah do pohlavní sféry poškozené, která se velmi intenzivně bránila útoku mladistvého, jakož i zásah do její osobní integrity v důsledku hrubého, necitlivého a násilného chování mladistvého, které působilo poškozené bolest, by v obdobných případech stejně úkorně a ponížene vnímala každá jiná osoba stejného věku a postavení.

V dané věci krajský soud dospěl k závěru, že shora zmíněné podmínky ustanovení § 2951 odst. 2, § 2956 a § 2957 občanského zákoníku pro poskytnutí nemajetkové újmy v penězích byly splněny. Jednáním mladistvého, který poměrně výrazným a nevhodným způsobem zasáhl do

pohlavní sféry poškozené, došlo tím i k hrubému a poměrně zavrženíhodnému zásahu do jejích základních práv, jako jsou lidská důstojnost, soukromý a rodinný život, a to ve smyslu čl. 1 a čl. 10 odst. 1,2 Listiny základních práv a svobod. V daném případě se jednalo o zásah do osobnostních práv poškozené, který byl závažný, a nepochybně tím došlo ke snížení její důstojnosti ve značné míře, přičemž zjevně není postačující morální zadostiučinění.

S ohledem na shora uvedené je patrné, že ze strany mladistvého tak došlo k poměrně významnému zásahu vůči osobnosti poškozené. V daném případě šlo o úmyslné jednání a zavrženíhodné jednání značně narušující osobní integritu poškozené, což se projevilo v tom, že poškozená dané jednání vnímala jako něco nevhodného, co jí působilo fyzickou bolest a byl to pro ni nepříjemný zážitek, který našťastí neměl nějakých zásadních následků na zdraví. V dané souvislosti, jak vyplynulo ze znaleckých posudků, sice bezprostřední prožitky z chování mladistvého byly traumatické, nicméně dopad jeho chování nezanechal v psychice poškozené závažnější následky. U poškozené v rámci bezprostřední reakce na traumatickou událost proběhla akutní reakce na stres, ale jednalo se o krátkodobou, okamžitou XXX a došlo k jejímu brzkému odeznění. Nicméně faktem je, že se bezpochyby jednalo o silný traumatický zážitek, kdy sama poškozená u hlavního líčení uváděla, že se léčí na psychiatrii, má panickou ataku, bere antidepresiva a prášky na spaní a má z mladistvého strach. Byť se poškozená již před touto událostí léčila s XXX, neznamená to, že by daná skutečnost vyvíňovala mladistvého z odpovědnosti za další psychické trauma, které jí svým násilným jednáním způsobil. Takováto nepříjemná a bolestivá zkušenost by byla pro každou jinou ženu v postavení poškozené stejně traumatizující a zavrženíhodná a je proto třeba přiznat poškozené i finanční zadostiučinění.

V této souvislosti je třeba zmínit i fakt, že závažnost zásahu mladistvého do osobnostní integrity poškozené, a tedy i závažnost a rozsah nemajetkové újmy jí způsobené, vyjadřuje již samotný fakt, že skutek mladistvého byl kvalifikován jako provinění znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Svůj význam pak má i sekundární újma, která poškozené vznikla v souvislosti s vyšetřováním této trestné činnosti, tedy důsledky tzv. sekundární viktimizace, neboť byla nucena se podrobit úkonům trestního řízení, znaleckému zkoumání a dokonce i výslechu před soudem.

Vzhledem k tomu, že u poškozené nepochybně ze shora uvedených důvodů vznikla nemajetková újma, kdy došlo k výraznému zásahu do její osobnostní sféry, je na místě přiznat jí právo na náhradu této vzniklé nemajetkové újmy v penězích, přičemž s ohledem na dosavadní judikaturu, která se postupně vyvíjí, kdy u oběti trestného činu znásilnění provedeného poměrně hrubým způsobem byla přiznána nemajetková újma ve výši 500.000 Kč, (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 8 Tdo 46/2013), a to včetně úroku z prodlení, pak lze vzhledem k takto zjištěným skutečnostem a okolnostem daného případu rozhodnout o přiznání nemajetkové újmy v konkrétní částce i v tomto případě, jak učinil správně okresní soud.

V tomto projednávaném případě s ohledem na skutečnost, že jednání mladistvého bylo provázeno i výrazným hrubým násilím, které bylo pro poškozenou bolestivé a traumatizující, kdy bojovala s mladistvým, který odmítal přestat ve snaze docílit svého sexuálního uspokojení, tak došlo zásadním způsobem k zásahu do pohlavní sféry poškozené, a proto se pak jeví jako odpovídající výše nemajetkové újmy 100.000 Kč. Žádné spoluzavinění poškozené na daném následku krajský soud neshledal a skutečnosti namítané v podaném odvolání jsou irrelevantní v tom směru, že neměla poškozená s mladistvým chodit ven a že mohla očekávat, co se stane s ohledem na jejich předešlý elektronický kontakt či fakt, že spolu již předtím jednou dobrovolně měli pohlavní styk. To nejsou skutečnosti, které by měly vést k spoluzavinění poškozené, ta neprovokovala mladistvého, byl to on, kdo jí vyvedl ven a jednal s ní hrubým způsobem.

Stanovená částka 100.000 Kč odpovídá nejenom okolnostem, za kterých došlo k hrubému porušení základních práv poškozené, ale jeví se jako souladná i s obecnou zásadou přiměřenosti (proporcionality) neboli spravedlivé únosnosti. Tato zásada z pohledu mladistvého znamená, že

opatření přinesená v podobě omezení základního práva mladistvého se nesmí dostat do nepoměru s užitkem, který byl omezením základního práva dosažen. Z tohoto pohledu proto uložené opatření obstálo v testu proporcionality a nezatěžuje mladistvého nadměrně, resp. zatížení není pro něj neúnosné. Pochopitelně lze předpokládat, že přiznanou částku nebude mladistvý schopen uhradit jednorázově, nicméně je v souladu s citovanou zásadou spravedlivé únosnosti, aby mladistvý s ohledem na všechny okolnosti případu byl zatížen finanční povinností ve prospěch poškozené po určitou část svého života. Mladistvý je osobou, která se připravuje na své budoucí povolání, je proto v jeho možnostech v budoucnu své povinnosti v rámci odčinění následků způsobených svým nezodpovědným jednáním, dostát a uloženou částku zaplatit.

Vzhledem k tomu, že poškozená požadovala vyšší částku na náhradu nemajetkové újmy, byla ve zbytku svého nároku na náhradu nemajetkové újmy správně odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

Pardubice 13. září 2023

JUDr. Šárka Pfeiferová v.r.
předsedkyně senátu